

Nova generacija omrežja ARNES

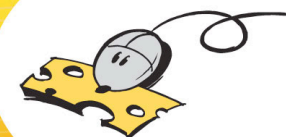
na osnovi tehnologije WDM

Avgust Jauk
Arnes
avgust.jauk@arnes.si

Sirikt 2008, 16.4.2008

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije
in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

Vsebina

- Uvod v optične komunikacije
- Nova generacija omrežja ARNES
- Storitve
- Pogled v prihodnost

Evropski
Socialni
Sklad

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije
in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

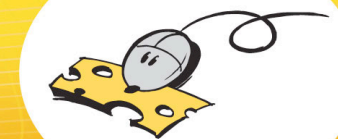

Uvod v optične komunikacije

- Optična vlakna
  - Kako izgledajo:
    - Tanki ($9/125\mu\text{m}$), lahka, občutljiva
    - Narejena iz silicijevega stekla (SiO_2)
    - “Pakiranje” vlaken v kabel: 24, 48, 96, 144, 192, 288, ...
  - Za komunikacije: od 70-ih let prejšnjega stoletja

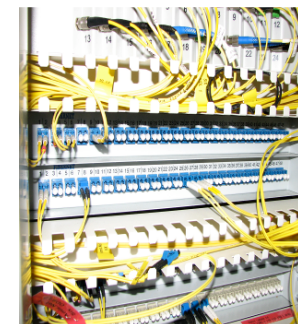

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

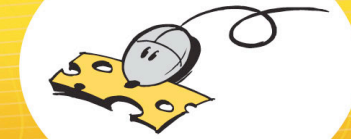

Optična vlakna

- Zakaj so tako zanimiva
  - “Neomejena” zmogljivost
    - Teoretično: ~100 Tbit/s
    - V praksi : do 3.2Tbit/s (80x40 Gbit/s, 192x10 Gbit/s)
  - Nizka cena: ~1€/km
  - Zanesljiva, poceni za vzdrževanje, niso el. prevodna, lahka, ...

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

Prenos svetlobe preko optičnih vlaken

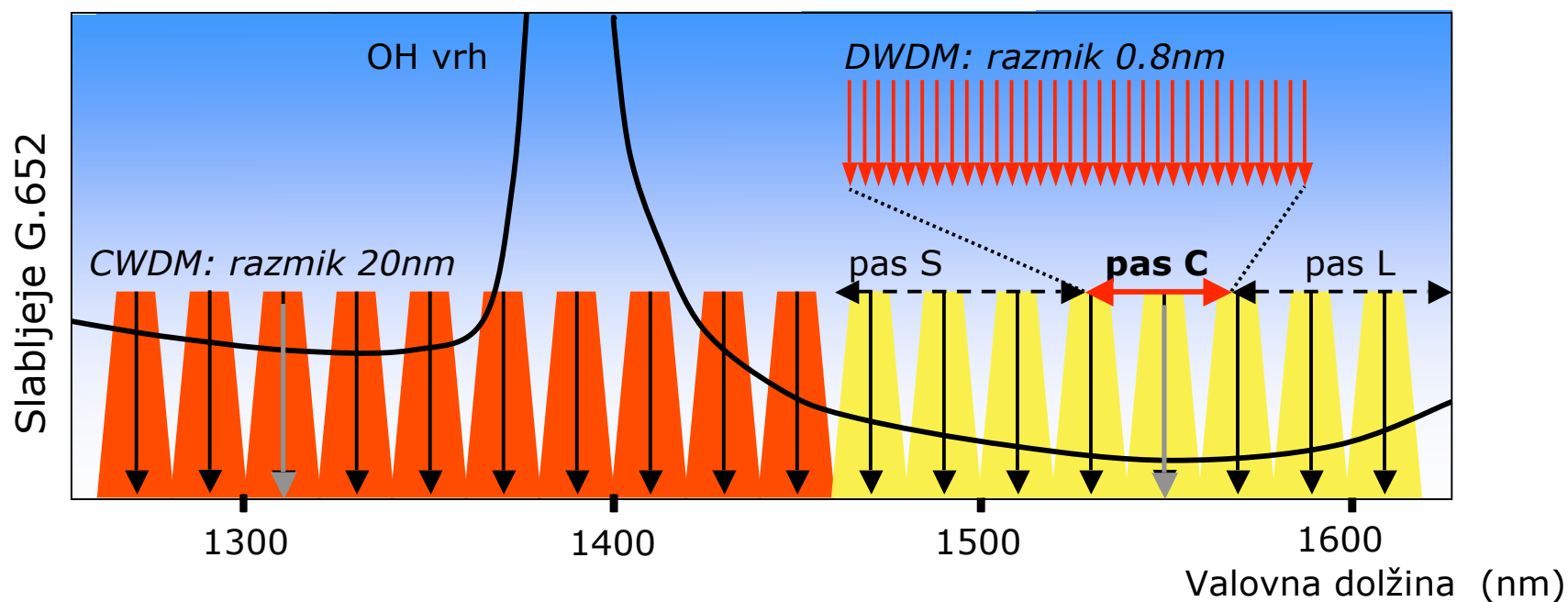
- Kaj prenašamo
  - Infrardečo svetlobo (820nm -1675nm)
  - Vir svetlobe: LED, laserji
  - Detektor: foto dioda
- Slabosti
  - Slabljenje: 0,25 dB/km
  - Disperzija
    - Kromatska (CMD)
    - Polarizacijska (PMD)
  - Popačenje signala, “šum”

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

CWDM, DWDM: pasovna širina “kanalov”

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

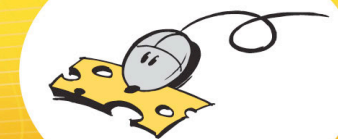

CWDM:DWDM

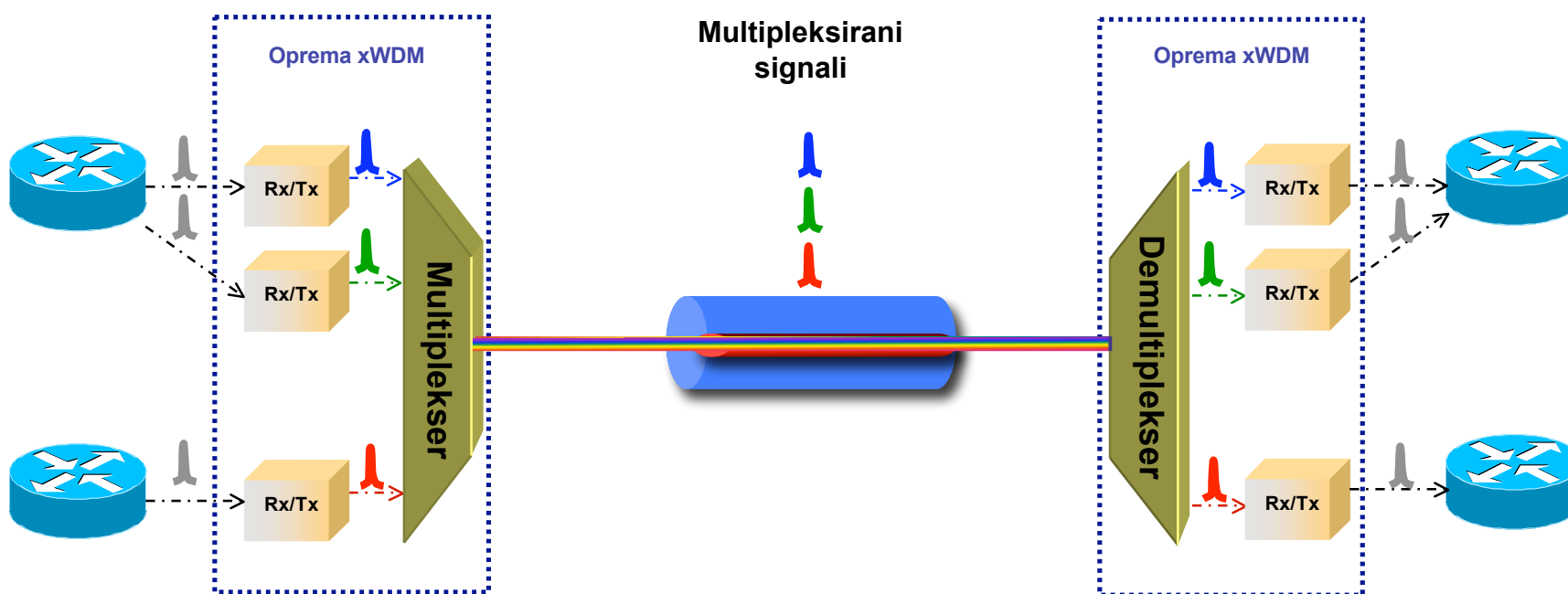
	CWDM	DWDM
Število kanalov (barv)	do 18	do 192
Pasovi	O+E+S+C+L	C+L
Razmik med kanali	20nm	1.6nm, 0.8nm, 0.4nm, 0.2nm
Zmogljivost "kanala"	4Gbit/s	40Gbit/s
Celotna zmogljivost	72Gbit/s	3.2Tbit/s
Možnost ojačanja	NE/komplicirano	EDFA, Raman
Domet	<100km	>1000km
Cena	nizka	visoka
Uporaba	LAN, MAN	MAN, WAN

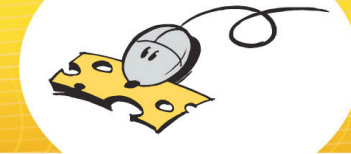
Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

xWDM: več signalov preko enega vlakna

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

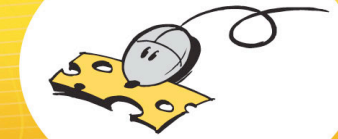

Nova generacija omrežja ARNES

- Opis stanja in zahtev
  - Hitro naraščajoč promet: >Gbit/s, >10Gbit/s?
  - Novi načini uporabe omrežja
    - Nove storitve, zahteve po QoS
    - Potrebe po zmogljivih povezavah točka-točka
  - Povečan pomen zanesljivosti delovanja: hrbtenica, priklopi
  - Omejena sredstva, visoke cene
    - Zmogljivi usmerjevalniki so zelo dragi
    - Ogromne cene zmogljivih zakupljenih vodov
    - Draga DWDM oprema
- **Zakup optike nekajkrat dražji kot v Evropi**

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

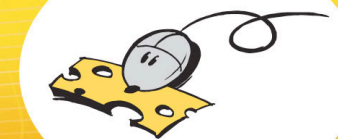

xWDM v novi generaciji omrežja ARNES

- Značilnosti Slovenije
  - Veliko krajev/vozlišč
  - Precej vozlišč relativno majhnih
  - Vozlišča relativno blizu
- Značilnosti DWDM opreme
  - Omejitev glede števila ojačevalcev
- Rešitev
  - Hkratna uporaba CWDM in DWDM
  - Dvosmerni prenos preko enega vlakna

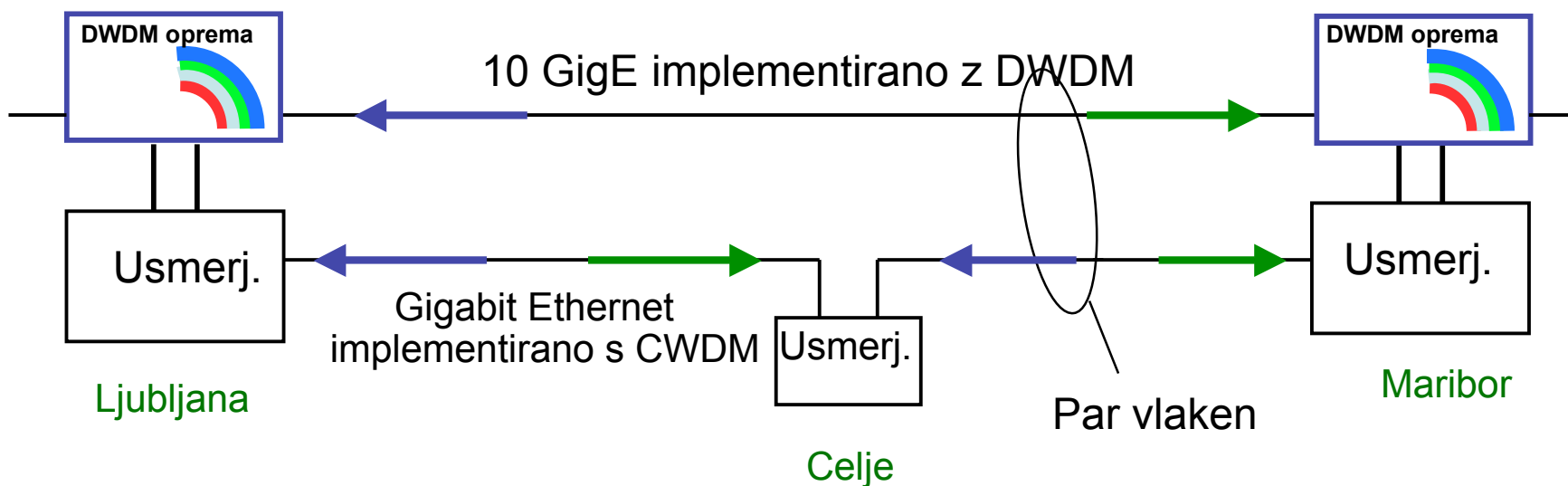

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

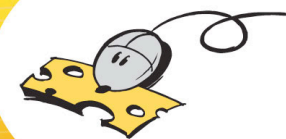

Dvosmerna uporaba optičnih vlaken

- Eno vlakno je uporabljeno za DWDM
- Drugo vlakno je uporabljeno za povezavo manjših vozlišč s poceni GigE tehnologijo in pasivnim CWDM

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

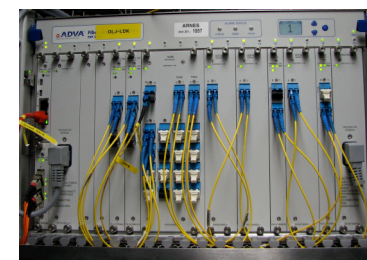
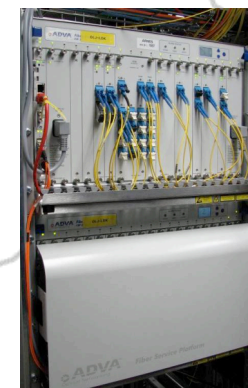
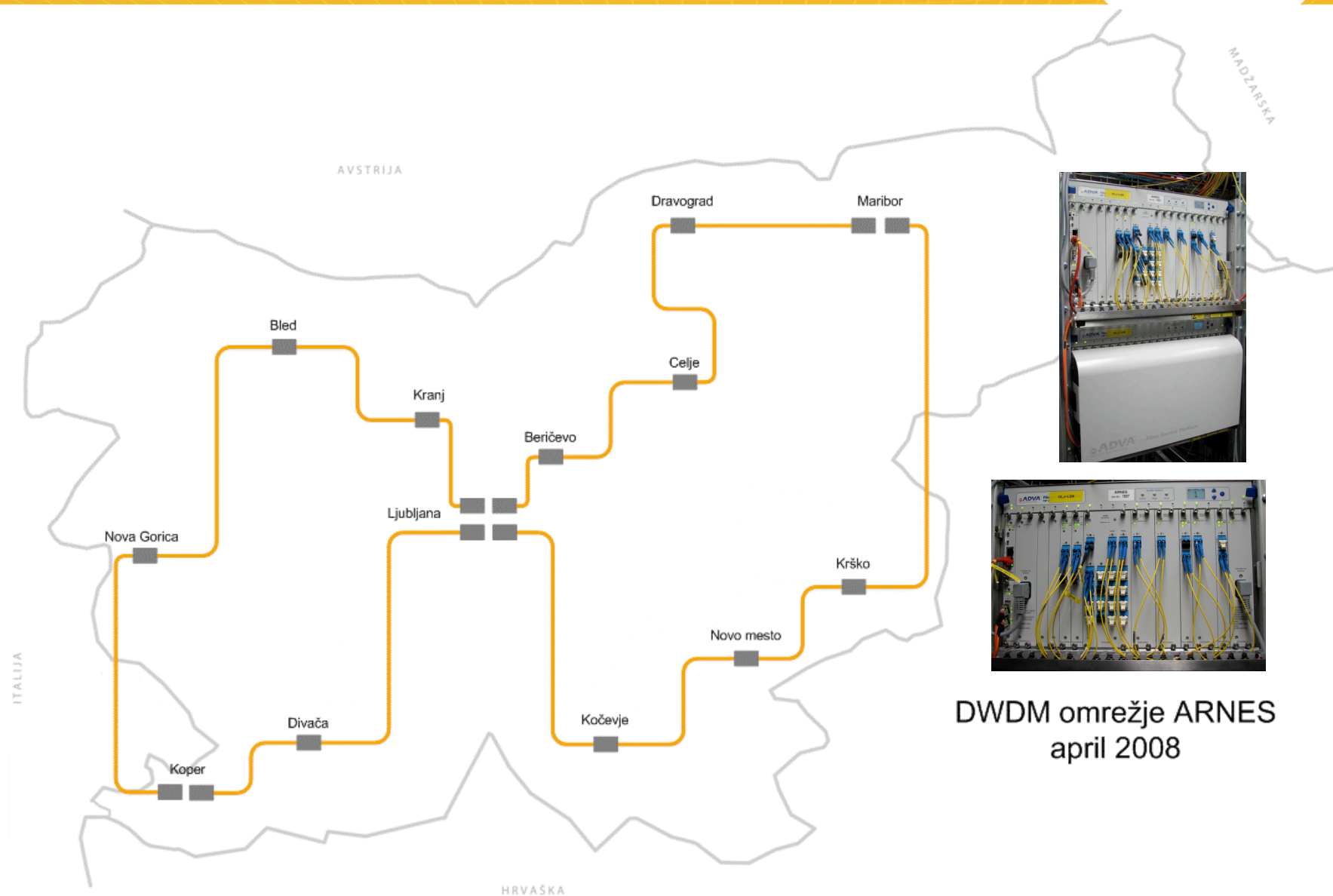
Optika v omrežju ARNES

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

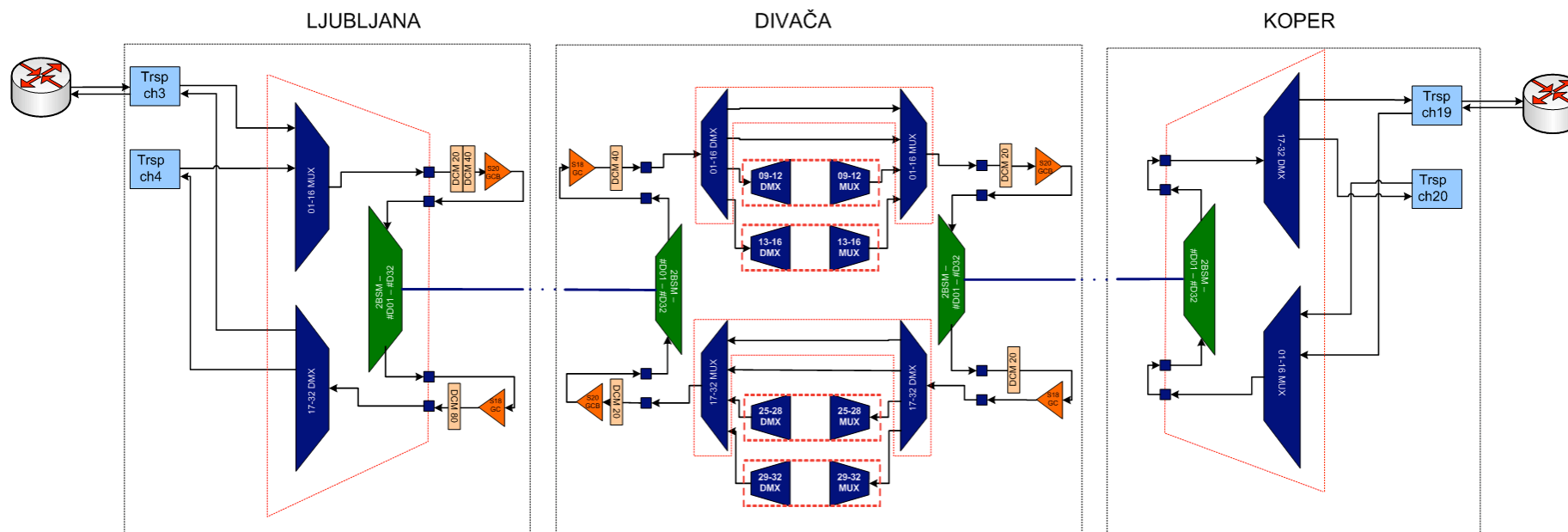
SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT SIRIKT 2008

DWDM omrežje ARNES
april 2008

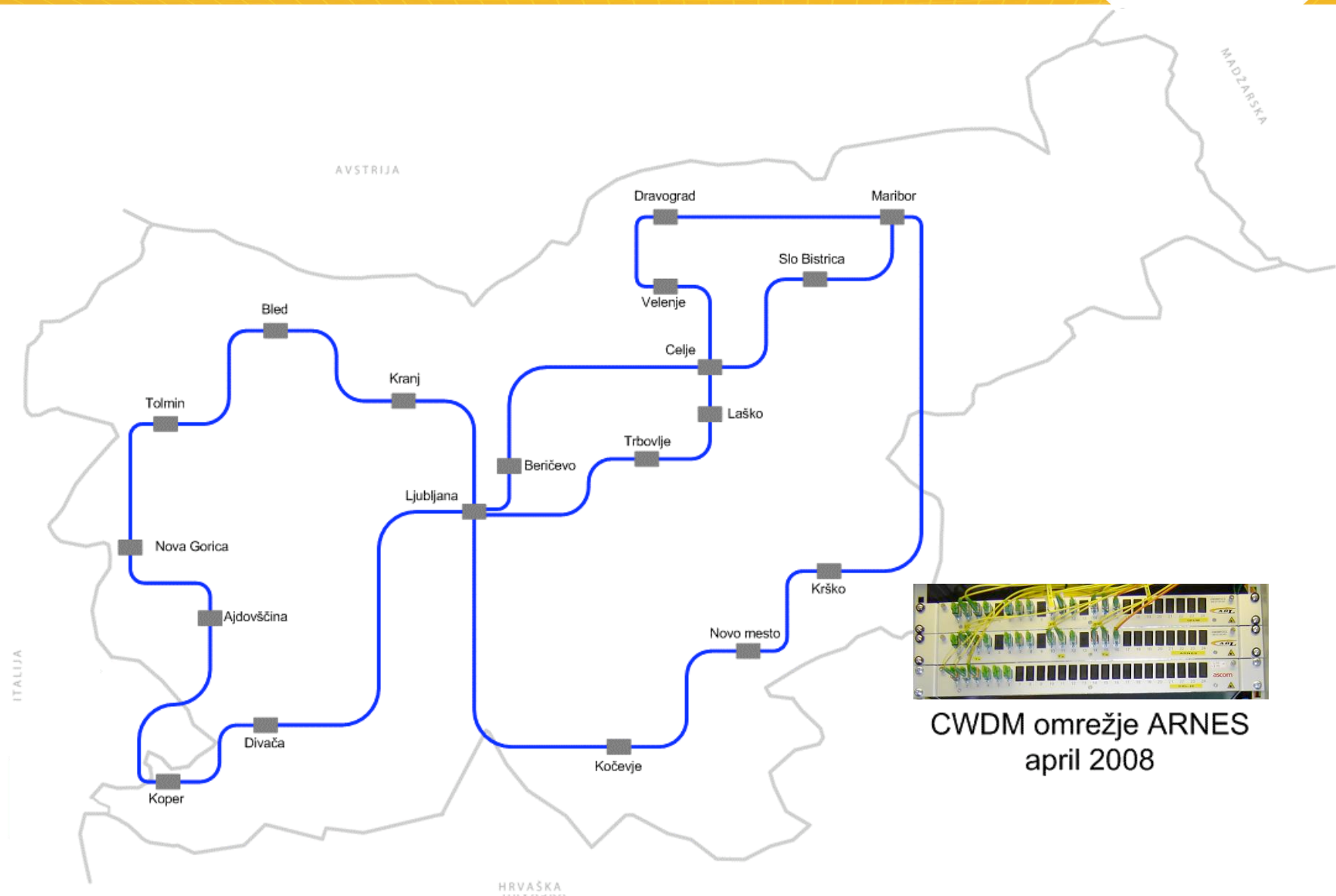
DWDM - shema relacije LJ - KP

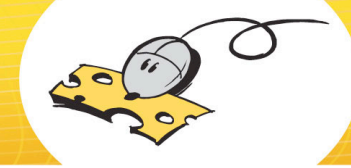
Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT SIRIKT 2008

CWDM omrežje ARNES
april 2008

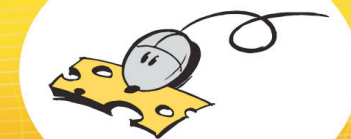

Lastnosti omrežja

- Zanesljivost
  - Redundantne poti
  - Zanesljiva oprema
- Zmogljivost
  - DWDM: do 16x 10GE
  - CWDM: do 4x 1GE
- Cenovna učinkovitost

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

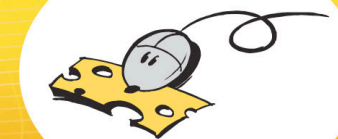

Kaj pa storitve

- Prenos prometa IP
  - IPv4, IPv6
  - QoS (prioritete, prepustnost, ...), multicast, ...
- Povezave točka-točka za zahtevne projekte
  - Fizika (IJS, Cern), kemija, genetika, klimatologija, astronomija, ...
  - Povezave do redundantnih rač. centrov (IZUM, NUK, ...)
- Slovenija, EU, svet (preko omrežja GÉANT2, I2,...)

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

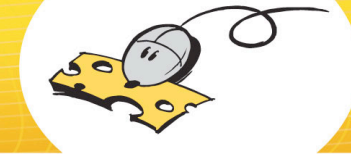

Pogled v prihodnost - razvoj tehnologije

- DWDM - Večja prepustnost kanalov
  - 40Gbit/s: pocenitev opreme, boljše modulacije, delovanje preko obstoječih omrežij
  - 100Gbit/s: razvoj! Še nekaj nejasnosti:
    - Preko obstoječih DWDM omrežij
    - Več kanalov vzporedno (10x10Gbit/s, 4x 25Gbit/s)
    - Zaporedno (1x 100Gbit/s)
- Ethernet
  - Standardizacija 40Gbit/s in 100Gbit/s
    - 40Gbit/s predvsem med strežniki
    - 100Gbit/s za medkrajevne povezave
    - Standard v 2010; prvi produkti v 2009 (40G) oz. 2010 (100G)

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

Plani

- Cilj: dovolj zmogljive povezave do vseh vozlišč!
- Kako:
  - **Dograditev optične hrbtnice**
  - Povečevanje zmogljivosti povezav
    - Širitev CWDM/DWDM
      - Do novih vozlišč
      - Dodatni kanali na obstoječem omrežju CWDM/DWDM
  - Bolj dolgoročno:
    - 10GE preko CWDM
    - Nadgradnja CWDM z DWDM
    - Zmogljivejši kanali: >10Gbit/s (40GigE, 100GigE)
      - Nadgradnja/zamenjava DWDM opreme

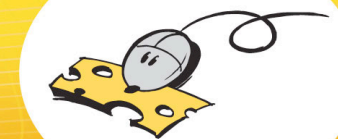
Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT SIRIKT 2008

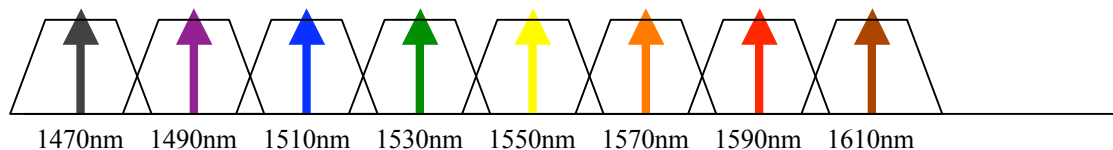

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

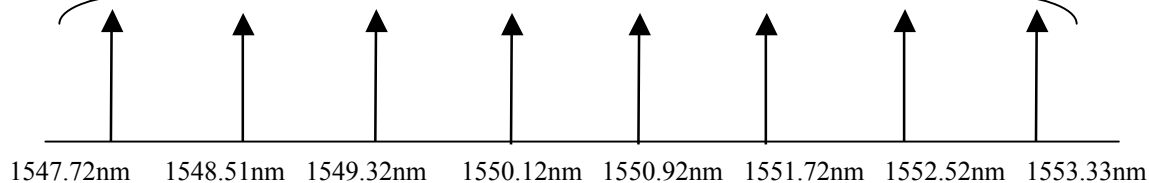

Nadgradnja CWDM z DWDM

Razmik 20nm

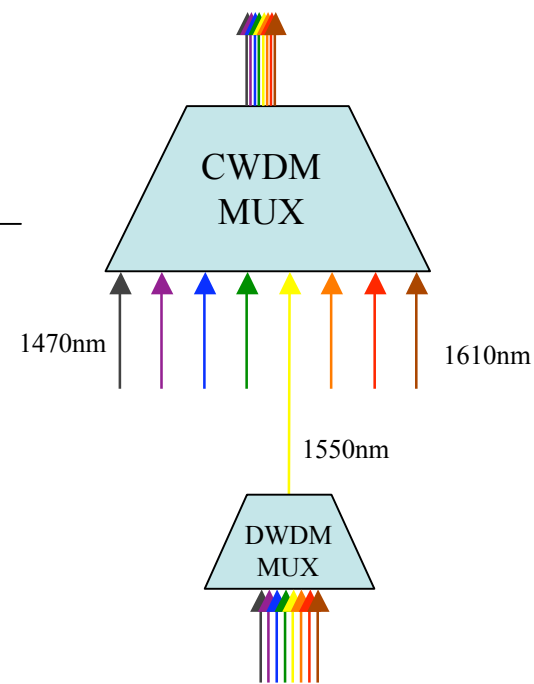

Razmik 0.8nm

8 DWDM kanalov
v en CWDM kanal

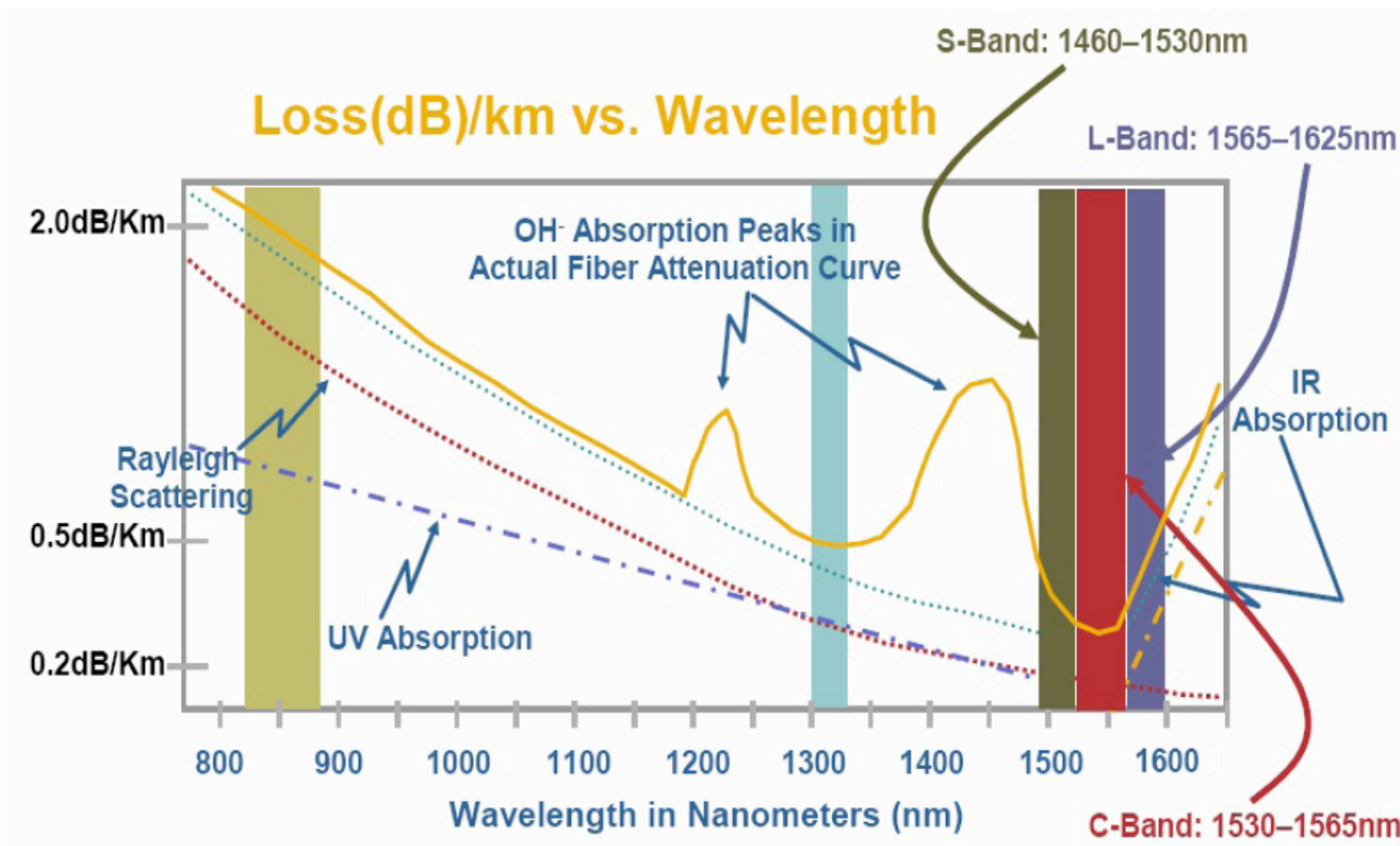
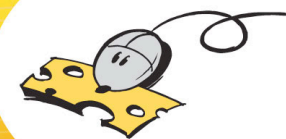
CWDM+DWDM
link

DWDM kanali

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

pretvorba decibel / moč			
dB	Izhodna moč kot % vhodne moči	% izgubljene moči	komentar
1	79%	21%	---
3	50%	50%	1/2 moči
6	25%	75%	1/4 moči
9	12%	88%	1/8 moči
10	10%	90%	1/10 moči
17	2%	98%	1/50 moči
20	1%	99%	1/100 moči
25	0.3%	99.7%	1/300 moči
30	0.1%	99.9%	1/1000 moči
40	0.01%	99.99%	1/10,000 moči
50	0.001%	99.999%	1/100,000 moči

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

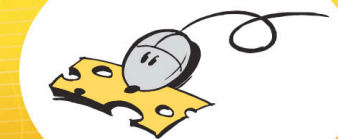

Uporaba spektra optičnega vlakna

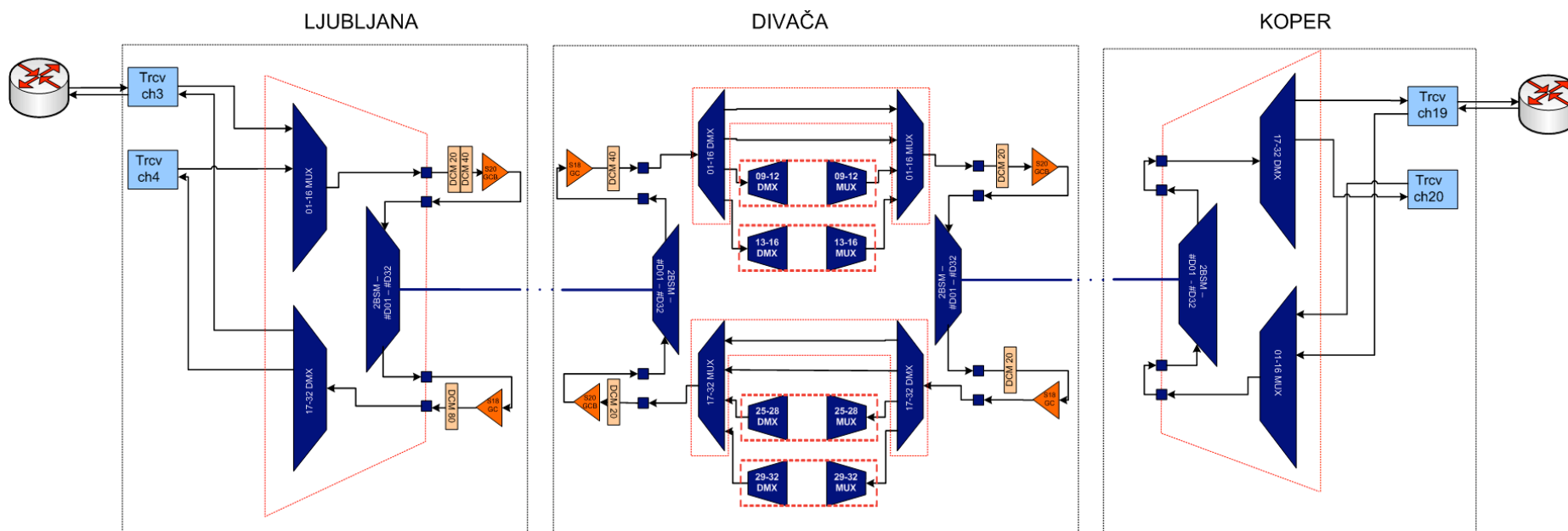
Pas	Ime	Valovna dolžina (nm)	Uporaba
O	Original	1260 – 1360	CWDM, SDH
E	Extended	1360 – 1460	CWDM
S	Short	1460 – 1530	CWDM
C	Conventional	1530 – 1565	CWDM, DWDM
L	Log	1565 – 1625	CWDM, DWDM
U,XL	Ultra-Long	1625 – 1675	DWDM

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

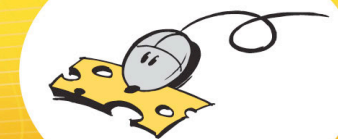
DWDM - shema relacije LJ - KP

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

SPLET IZOBRAŽEVANJA IN RAZISKOVANJA Z IKT
SIRIKT 2008

Naslov prosojnice

Izvedbo projekta je omogočilo sofinanciranje Evropskega socialnega sklada Evropske unije in Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.